

23.
M. THOMÆ SAGITTARII, PRO-
FESSORIS PUBLICI, ET FACULTATIS
PHILOSOPHICÆ P. T. DECANI,

ORATIO DE
NONNULLIS HUIUS
SECULI POETIS CIRCUM-
FORANEIS,

non quidem aliàs infausto & infe-
sto Genio & Ingenio præditis: sed propria culpa
Aetæonibus Ovidianis, suâque sponte Dæmonibus
Empedocleis, misellis & stulticellis
Fraterculis,

habita publicè in Magnifico, Illustri, & Augusto
RECTORIS, BARONUM, PROFESSORUM,
aliorumq; virorum & juvenum consessu,

Cum quatuordecim bonæ rei & spei Adole-
scentibus primus in Philosophia gradus
distribueretur,

DIE XVI. DECEMB.

Anni

M. DC. XIV.

JENÆ

TYPIS JOHANNIS WEIDNERI.

VIRO MAGNIFICO, AMPLISSIMO,
ET CONSULTISSIMO,

D N. E L I Æ
FORSTERO, J. U.
D. Comiti Palatino Cæsareo, Au-
læque Saxonica, quæ est Aldenburgi, Can-
cellario meritissimo, Domino & Patrono
meo colendissimo,

*Græciav nōi & rōgōv unā cum felicissimo novi anni auspicio, pro-
gressu optatissimo, exitu lætissimo apprecor.*

POËtarum non tam vile & servile nomen est & numen, ut ad ti-
tivyllina Plautina applicandum sit, aut ad boum haras aman-
dandum. Imperatores ipsi, Reges & Principes Poëtas in precio
habuerunt, & habent etiamnum, maximo, eosdemque partim
sua manu laurea impositâ exornare, partim certis privilegijs di-
tare, partim suum ad consortium & mensas admittere clemen-
tissimè voluerunt. At quò nunc apud non paucos illa Poëseos
Poëtarumque sive dignitas sive divinitas concessit? Ad Utopiam,
& ad Insulas non Fortuna as, sed Angliæ & Megaræ concessit,
culpa non divinæ Poëseos, sed Poëtarum, (si ita vocandi) qui to-
tam ferè Europam, Asiam, Africamque, (& nescio sanè, an A-
merica ab istis hominibus planè tuta sit), instar novi cujusdam
Ulysis sive percurrunt sive perreptant, & suorum carminum
cen Æolicorum ventorum utres aperiant, & promiscuè quosvis
isto velut spiramine afflant, mendicis voluntariis longè sæpe au-
daciores & pejores.

Quam

Quam Reipublicæ literariæ pestem tum Magistratus compe-
scere, tū viri docti omnib. modis retundere debent, ut purissima
illa Poësis suo à squalore vindicetur, & Poëtæ boni suo in honore
conserventur. Qua de causa, quod mei est officii & muneris, &
hac in parte exequi non sum gravatus, sed ORATIONE PU-
BLICA istorum sociorum mores moros planè otiosos & odio-
sos descripsi, eamque Tuæ Magnificentiæ, Vir Magnifice, Am-
plissime & Consultissime, Domine & Patrone colendissime, ea,
qua par est, observantia offero. Meritò, meritò. Ad viros enim;
qui autoritate valent, & prudentia pollent, hoc vel maximè
pertinet negotium. Taubmannus suum ad Siberum in hoc ipso
confugit. Aitenim (lib. 4. Epigr. pag. 48s.)

Fac, ò SIBERE, (Nam data est occasio)

id carcinoma vapulet Poëticum,

ac liberali vindica manu Deas

nostro dicatas ordini. Ne postmodum

Adulator iste multò pessimus

Latinitatis exspuat tot fursures.

Tot inquo, ne lacrimentur naxias

Poëtici sermonis ista præfica.

Ego ad meum FORSTERUM, qui ut pro singulari sua prudenti-
tia de ingeniis optimè judicare potest: sic & ervum à lupinis, api-
colas à fucis, aquilas à vespertilionibus facilimè discernet, & bo-
nis Poëtis præmia & decus, malis verò & circumforancis istis
pœnam & ignominiam decernet. Fiat. O fiat. Interim valeat
Tua magnificentia optimè, & hanc Oratiunculam æqui boni-
que faciat, suumque Sagittarium, ut hæcenus, sic & imposte-
rum, sibi habeat commendatissimum. Dab. Jen. 6. Jan. A. 1615.

Tuæ Magnificentiæ

deditissimus

M. Thomas Sagittarius, Professor

Publicus, & Facultatis Philoso-
phicæ p. t. Decanus,

DECANUS COLLEGII
PHILOSOPHICI,
M. THOMAS
SAGITTARIUS
PROFESSOR PUBLICUS,

L. S.

-----*Dignis debentur honores.*

Honores ergò nunquam dignis
denegavit, nec denegabit impofterum, Aca-
demia, uti nec Facultas noſtra.

Hinc primum in Philoſophia Gradum die Veneris
proximo Candidatis quatuordecim, juvenibus piis, doctis
& ſedulis per me publicè tribuet.

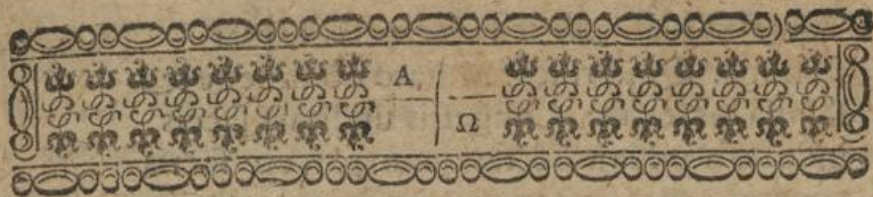
Vos ergò

*Rector, Barones, Profefſores, Doctores, Magiſtri,
Juvenesq; ſtudioſiſſimi dicto tempore aſte, & actum illum
Academicum veſtra præſentia magnifica & honori-
fica corroborate & condecorate.*

Sic benè vos Muſæ foveant, ſic fauſtus Apollo
laudet, & in ſtudiis vos bonus ordo beet.

P. P. JENÆ IV. DECEMB. ANNI M. DC. XIV.

ORA-

ORATIO.

Acteon etsi more Principum suos canes in delitijs habuerat, illosq. sua de mensa nutrierat, tamen in silvis levi data occasione, semota omni reverentia, quam domino debebant suo, in illum ipsum irruunt, dentibus proscindunt, & in frustra minutissima discerpunt. Nempe miser ille & miserandus Acteon, ut canit Ovidius. (a)

Vellet abesse quidem, sed adest, velletque videre, non etiam sentire canum fera facta suorum.

Undique circumstant, mersisque in corpore rostris dilacerant falsi dominum sub imagine cervi.

Fabulae sunt. Quis negat? At ego vobis, Viri magnifica, autoritate, illustri dignitate, reverenda pietate, amplissima gravitate, experientissima curandi felicitate, clarissima eruditionis ubertate, laudatissima nobilitate, augustissima humanitate Conspicui, vobis, inquam, veros Acteones cum suis canibus hanc in scenam producarn, effecturus, quod spero, ut horum latratus audiat, rictusq. & dentes coram aspiciatis. Quinam vero illi? Quinam? Dicam paucis. Principes optimi, Magistratus honoratissimi, Consiliarij providi, Professores seduli, Praeceptores omni laude dignissimi, hodie Acteones sunt: Canes Poetae sunt illi vagabundi, maledici, & quovis Archilocho dicaciores, ranis Ovidianis loquaciores, tauris Virgilianis pugnaciores, Daemonibus Empedocleis, qui nullibi poterant consistere, miseres, ut quod de Tantalo ait Horatius. (b)

(a) 3. Metamorph. pag. 86.

(b) 1. Ser. Tan- pag. 243.

Tantalus à labris sitiens fugientia captat
flumina. Quid rides? Mutato nomine de te
fabula narratur. Congestis undique saccis
indormis inhians, & tanquam parcere sacris
cogeris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.
Ego facili negotio ad presentia Reipublica numina & lu-
mina ita accommodare possim & debeam:

Dente canum Aetæon cecidit discerptus iniquo
vulnere. Quid rides? Mutato nomine de te
fabula narratur, Princeps, convicia labris
iacta malis, nugasque inopes & jurgia nosse
cogeris, & toties vanos audire Poetas.

Et si enim Principes caterique, Magistratus laudatissimi Mu-
sis omnibusque bonis literis & studiis commodissima prebent ho-
spitia, Scholas Academiasque ingentibus sumptibus erigunt,
privilegijs ditant dotantque, & innumera quotidie in Studio-
sos conferunt beneficia: Consiliarij & Professores, ut Paren-
tes, nullo non tempore pro salute discipulorum non vigilant
duntaxat, sed dormiunt etiam, inque id unice incumbunt, ut
docti promoveantur, dignosque ad honores provehantur:
Præceptores noctes & dies infera supera perquirunt & ex-
quirunt, suumque jecur, ceu Prometheus, continuis vigilijs,
ut ille avi exedendum & absumendum exponunt, ut aliquan-
do utile dulci miscere, & religionis verae, sapientia sincera,
& eloquentia severa lampada juventuti tradere possint: Ta-
men omnes hi, non Joves tantum, sed & Apollines istorum
Poëtarum, (si hoc nomine digni sunt, & non potius cynedi,
mimi, scurræ, bibones & epulones dicendi) ceu anguim A-
sopiorum, quos suo in sinu, proprijs etiam stipendijs velut
calore fovèrunt, & ab haris ad Musarum penetralia suis quasi
humeris deduxerunt partim, partim etiam suis consilijs è cæ-
no inscitie ad cælum sapientia, ceu novi Chirones evexerunt,
partim non ad Solis ceu ille suum Phaëthona, sed ad Honoris
currum

eurrum ut nova Minerva, transtulerunt, sibilo exploduntur,
dente plus quam Theonino arroduntur, pasquillis conficiun-
tur, contumelijs afficiuntur, conditijs proscinduntur, tum
etiam, quando absentes sunt, & illi suis in popinis besternam
crapulam nondum edormiderunt, sed saepe cum Bacchanti-
bus Orgia agentes sine ulla Lucina, velut Semele, foetum su-
um ejiciunt, & modo honorum virorum famam belle flagel-
lare & sugillare, versusq, quamvis non raro aversos & per-
versos sive funderi sive cudere possint, mirifice sibi placere
incipiunt, & pro Jovis cerebro habere, si misella quadam
Anagrammata velut è silice ignem semiebrj protrudere que-
ant, & ad omnes terra angulos seu ventos suos Æolus mis-
tare. Quod cum enormem Regibus & Principibus inferat
injuriam, Consiliarijs & Professoribus injiciat ignominiam,
Preceptoribus inurat maculam, Rebus publicis afferat cla-
dem, Poëtis yndotis & alijs viris non usque adeo infausto &
& infesto Genio natis, affricet labem, imò Poëseos ipsius,
Facultatis preciosissima & speciosissima dignitatem & divini-
ta em attenuet, & vel ipsis Ambubajarum Collegijs mendicis,
mimis, basatronibus exequet: Constitui hac semiborula
prater & contra meum morem. Ut enim inter viros placi-
dos, mites & tranquillos nomen semper professus sum meum:
Sic hactenus laudare potius alios, quam vituperare consue-
vi. Sed ubi ulcus, ibi manus. Constitui, inquam, paucis
ostendere, nihil minus Poëtas & Poësin decere, quam ita, uti
hodie à nò paucis fit, omnes per terrarū angulos circumcur-
sare, versusq, etiam sutoribus & sartoribus promiscue offer-
re munera honoraria, vi non magica, sed quasi Imperatoria
extorquere, non raro etiam bonos viros, imprimis si parcio-
re dent manu, neque Deunculos illos pronò adorent poplite,
nec amplis continuo excipiant convivijs, jambis suis Hipona-
cteis perstringere, sepe etiam quod famam illorum optimam
ledant, odiose & malitiose fingere, causis inductus quam-
plurimis,

plurimis, imprimis, tum, ne meo silentio optimum Poëseos, Divæ istius purissime, quam & mihi velut nuptiali desponsavit, imò devinxit annulo Imperator, causam proderet, ipsiusq; dignitatem amplissimam canibus istis plus quàm Cynicis conspurcandam, vel etiam deprimendam prostituere, meosq; Poëtas, quos summi etiam Reges & Principes in maximo habuerunt, & habent etiamnum, precio, à publicis istis injurijs, quantum quidem in me situm est, non vindicare velle videar: Tum ut juventutem dilectissimam & selectissimam, cujus salus omninò nobis omnibus & singulis suprema lex esse debet, in medium quasi oculis subjecta istius rei sceditate, ab ejusmodi mendacitate avocare, à dicacitate absterrere, à scurrilitate abstrahere, & ad bonorum Poëtarum imitationem deducere queam. Credo enim & hoc nostro tempore verum

(c) i. ser. esse illud Horatij. (c)

sat. 4. --- avidos vicinum funus ut ægros

pag. 263. examinat, mortisque metu sibi parcere cogit:
sic teneros animos aliena opprobria sæpe
absterrent vitiis.

Quod dum facio, vos Auditores, ea, qua possum & debeo submissione & devotione oro & obtestor, ut mihi de Poëtis istis circumforaneis dicturo benignas aures præbeat, probè perpendentes illud Plauti. (d)

(d) in

Curcul.

act. 4.

pag. 210.

Indignis si maledicatur, maledictum id esse dico,

Verum si dignis dicitur, benedictum est, meo quidem animo.

Nostis enim & benè nostis, quam pessimè hodie divina illa Poësis tantam propter hominum istorum, quibus de mihi jam sermo est, sive ineptiam sive inopiam ferè pro meretrice habeatur, & passim in compitis, in condrinis, in popinis derideatur. Hæc ergò Poësin ipsam, qua tamen nomen suum palliant, quantum in illis est, deprimunt, ut quis cum Alexandro

(e) lib. 4. ex 2. Curtio (e) dicere possit: Impia bella suscipitis, & cum
pag. 37. habeatis

arma, licemini hostium capta, sicut tu, Dari, proxime ta-
 lentis mille tanti exercitus Rex, percussorem in me emere vo-
 luisti. Repello igitur bellum non infero. Repello, inquam,
 bellum, quod isti tot jam annos sua Patronæ immerenti planè
 intulere, neque dum receptui canunt, sed expansis vexillis
 nescio quot sive carminum sive criminum legiones medium
 in campum producunt. Quod si quis, ubicunque tandem
 degat terrarum, hac mea Oratione se ladi forsan putaverit,
 is secum habitet, suamq; se metiatur pede, & probè se vitamq;
 suam examinet, si dictis à me conformis est, vitam accuset
 suam, non dicta, quæ generatim concepta, nominatim nemi-
 nem tangunt vel angunt. Hoc enim publicè clara voce prote-
 stor, me neminem in specie hic notare, sed vitia notoria ta-
 xare, cum homine quoquam nihil esse rei aut negotij. Quod
 si tamen quem calumniandi vetus in vaserit libido, ut cum
 Horatio (f)

(f) lib.
 Epod.
 Od. 6.

-----Parata tollat cornua:

is sciat, bonis viris ad defendendum nec res, nec verba, nec
 auctoritatem defutura. Repono enim ex eodem Horatio:

An si quis atro dente me petiverit
 inultus ut flebo puer?

quamvis si rem recta reputemus mente isti licet rigidi, satis
 tamen frigiditaxatores Luna plerumq; cum cane Alciati (g) (g) Em-
 obloquatur: ---ubi frustra agitur vox irrita ventis.

blem.

Nam quod ait Rittershusius: (h)

164.

Quantum palmæ hydri possunt ranæque nocere,
 tantundem invidiæ virus obesse bonis,

(h) In
 carmi-
 ne quo-
 dam.

Cum autem ipsam sive Comædiam sive Tragædiam, quam
 isti homines velut Amphitruonem Plautinam, aut Cyclo-
 pem Euripideam in scenam introducunt, penitiùs perpen-

B

do &

do & expendo istos pœtas *δωροδοκίους*, (Nam de bonis nil nisi optimè & sentio & sensurus sum aeternum) nec Poëseos dignitatem, nec virorum doctorum officium considerare, suâve vita exprimere deprehendo.

Etenim Poësis sive hujus antiquitatem sive utilitatem respexerimus inter primas disciplinas jure merito collocanda videbitur. Quibus enim tandem? Quibus, Auditores, in terra angulis, quibus in fortunatis Insulis, quibus in campis Elysîs Muse, qua Poëtarum doctrices & ductrices sunt, nata dicuntur? ubi harum cuna, ubi nutrices? De Jove nato gloriatur Creta, de Jovis cunis Cureta, de Apolline susce-

(i) Ovid. *pro & alto Delus, de Mercurio edito Cynthus. At de Musis nulla patria, qua in terra sit, gloriatur. Cœlum ipsum hanc laudem sibi propriam esse voluit. Loquatur Orpheus, loquatur Homerus, loquatur Hesiodus, qui illas in cœlo conceptas, (k) In Cœlo in cœlo natas, & ex cœlo hominibus demissas esse fingunt. Fingunt autem? Imò verò rectissimè affirmant. Est enim Deus, qui omnia cum numero & metris fabrefecit, (l) &*

(l) In Orat. de re Poët. hab. Witeb. An. 1558.

-----cum corpore in uno
frigida pugnarent calidis, humentia ficcis,
mollia cum duris, sine pondere habentia pondus.
Hanc Deus & melior litem natura diremit.

Est Deus, qui non tantum carmine angelico, quod illi coram throno majestatis divina magna suavitate decantant, laudari vult & celebrari: verum etiam oratione decenti & de ead. re versibus fidelium, describi & commendari. Hinc in Moysè Poët. Exod. 15. & Deuteron. 32. ut & in Jobo, Psalterio, Salomone, & Threnis Jeremiæ inveniri Hexametros, Pentametros, & Lyricos versus affirmat Hieronymus, (k) & sequitur Zacharias Ottho, (l) & Gregorius Bersmannus, (m)

Est Deus, qui in ingenijs, qua ipse de meliore luto finxit & ef-
finxit, certos excitat & suscitatur motus, quibus illa velut Mer-
curij alis elata & elevata non tam infera meditantur ampli-
us, sed ad supera planè evolant, & velut alter Deus res con-
dere incipiunt. Nempe:

Est Deus in nobis, agitante calefcimus ipso.

Nempe:

Sedibus æthereis Spiritus ille venit.

Nempe quæ omnium opifex condidit, eorum reliqua scien-
tia tanquam actores sunt: Poëtica verò cum & speciosius
quæ sunt, & quæ non sunt, eorum speciem ponit, videtur
janè res ipsas non ut alia quasi histrio narrare, sed velut alter
Deus condere, quod inquit Scaliger, (n) & eleganter explicat (n) libr. 1.
Fracostorius. (o) Unde δὲ τὸ ποιῆν à faciendo, sancto pla- Poët. c. 1.
nè & velut à natura providentia indito vocabulo, ut iterum pag. 6.
loquitur Scaliger, (p) Poëta dicuntur. Imò & vates à vi (o) tract.
mentis, si Varroni fidem habemus, appellati sunt, quod hac de re Po-
plus quàm alij homines pollere intelligantur. Poëtas itidem étic. pa-
non fieri, sed nasci, cœlitus nempe infusa quasi singulari fa- gin. 350.
cultate persuasum est doctoribus. Idq; rarissimè, ut putat (p) d. loc.
Fracostorius, (q) siquidem quæ in Poëtis requiruntur, dona (q) d. tr.
& bona attendere voluerimus. Nempe: de re

Consules fiunt quotannis & novi Proconsules,

Solus aut Rex aut Poëta non quotannis nascitur:

quod ait Taubmannus. (r) Unde & Poëta Deorum filij dicti (r) In
sunt, ut explicat iterum Fracostorius. (s) Cicero quamvis Philo-
Orator hac studia Oratoria longè præfert, & coràm gravissi- thes. pa-
mo Prætorè cū pro Archia Poëta causam ageret difficilissimam, gin. 526.
eadem divina & cœlestia nuncupavit, cui tum universus po- (s) d. tr.
pulus, Consulesq; omnes & Senatores Romani ne vel tantil- & pag.

lum refragati sunt. Neque verò Poësis caelo deducta suam illam dignitatem deposuit, aut instar Empusæ Virgiliana jam

---tenues concessit in auras.

Sed omninò etiamnum medio in disciplinarum choro inter non paucas illarum tantum caput extulit:

Quantum lenta solent inter viburna cupressi,

Poësis enim non ad Grammaticas illas Prisciani ferulas, aut plagosi Orbiliÿ fustes abjecta est! sed rerum divinarum, & humanerum velut flores ab ipsis arboribus mutuatur. Mutuatur dixi? Imò verò ipsa possidet, & suo ex Amalthea cornu depromit. Poësis non ad fabulas illas viles & serviles, quæ non nisi horrenda adulteria, Veneris nefanda supra, Junonis quotidiana jurgia, in medium adducunt, illisq; juvenutem & Phædriam Terentianum seducunt, astricta est: sed natura etiam penetrabilia perrumpit, optimã de morib. componendis & compescendis rationẽ proponit, de motib. cælestibus, de politiarum conversionibus & eversionibus, ut alia, quamplurima taceam, multa felicissimè concionatur. Poësis non ad Tigelli detegendam, vel etiam publicè decantandam infamiam, non ad Hecates denudandam paupertatem, non ad mense, quæ oluscula dat minuscula, prodendam infamiam inventa est: Sed ad Dei Optimi Maximi gloriam propagandam, ad Imperatorum, Regum, Principum laudem celebrandam, ad bonorum civium sive comitatem sive communitatem deprecandam, & ubique tam verbis quàm vita puritatem & innocentiam commendandam. Quo nomine Musas perpetuas virgines illarum amatores fecerunt, quod nihil impurum, nihil Fescenninum, nihil fædum, nihil oscum ex fonte pœtarum manare voluerint: Sed omnia in carmine

esse

esse tersa, polita omnia, omnia compta & splendida, quod re-
tē ait Kirchnerus. (t) Si quis dubitat. Et verò quis dubitat? (t) Orat.
Siquis tamen dubitat, is Theologos accersat, Jureconsultos
consulat, Medicos audiat, Philosophos denique adeat. Nul-
lus enim horum Poëtarum nomina allegare, rationes adduce-
re, auctoritates apponere veretur.

Ex Epimenide Paulus Apostolus; (u)

κρήτες αἰεὶ ψεύσαι, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί; ait:

Ex Arato: (x)

τὸ γὰρ καὶ γένεσσι ἔσμεν:

Ex Euripide: (y)

Φθίξεσιν ἤθη χρηστὰ δαίλια κακά.

In movendo quā sunt fortia & felicia poëmata vel unius

Lutheri testimonio notissimum est. Ait enim Lutherus, (z)

Ego me unum ex illis esse fateor, quos poëmata fortius mo-
vent, vehementius delectant, tenaciusq; in eis haerent, quàm
soluta oratio, sit sanè vel ipse Cicero vel Demosthenes. Hæc

Lutherus. Justinianus Imperator Homerum omnis virtutis
patrem appellat, eundemq; ad sua sententia confirmationem,

sapissime allegat, §. mortis causa. Inst. de don. §. item preti-
um. Inst. de empt. & vend. §. quod a. Inst. de L. Aq. l. origo.

ff. de cont. empt. l. legatis. §. pecorib. ff. de leg. 3. l. legata. §.
supellectilis. ff. de supel. legata l. non facilè. §. & quidem.

ff. de gradib. l. si uxor. §. planè. ff. ad L. Jul. de adul. l. aut fa-
cta. §. eventus. ff. de poen. l. qui venenum. in pr. ff. de V. S.

Imò ipsi Imperatores Reip. translato ad se Imperio & totius
populi auctoritate Poëtas coronare, & ad sese tanquam singu-
lare reservatum, & Casareæ Majestatis privilegium tran-

stulerunt. Exat enim Romæ usitatus & per vulgatus mos, ut

(t) Orat.

de Poë-

ticæ di-

sciplinæ

laudibus

habita

Marpur-

gi, Anno

1595.

(u) ad Ti-

tum I.

(x) A-

ctor. 17.

(y) I. Co-

rinth. 15.

(z) In E-

pistola

præfixa

Pfalte-

rio Eo-

bani.

Confer

eundem

in col-

loq. cap.

37. fol.

384.

Poëte lauro coronarentur, quem post urbem everfam aliquot
 seculis desuetum Senatus Romanus revocavit, & Anno
 Christi millesimo trecentissimo quadragesimo primo Franci-
 scum petrarcham magna populi frequentia in Capitolio lau-
 rea donavit, quam ille magna nobilium cinctus turba ad
 templum Petrinum detulit, tholoq. suspendit. Post petrarchã
Aeneas Sylvius, qui pontifex factus mutato nomine Pius II.
 dictus fuit, ab Imperatore Friderico III. lauro coronatus est,
 & deinde Germanorum omnium primus, natione Francus,
Conradus Celtes ab eodem Imperatore lauream accepit. Inde
 jus Poëtas coronandi successoribus ejus in Imperio precipuum

- (a) In Speculare ad hæc usque nostra tempora permansit. Quò
 carmine, ipso coronationis actu Poëtis dignitatis titulum conferre,
 quo de Imperatorem, ipsa diplomata Imperatoria demonstrant.
 Comitia Nec longum abeundum est. Poëta est Oratori finitimus. Q.
 Dn. Ni- rator autem omnibus alijs Professoribus præfertur, ut docet
 colao Bart. per gl. in l. i. C. de stud. lib. urb. Rom. & c. Quidni ergò
 Reufne- Poëta eque ut Oratores dignitatis gradum tenere poterit & obti-
 ro gratu- nere? ut alicubi insignis ille Jurisconsultus & Cancellarius
 latur. Saxonicus dignissimus Peifferus (a) annotat. De Cajo Ju-
 (b) In lio Casare refertur, quod cum in Poëtarum cœtum admissus
 Præfat. esset, veris artificibus loco cesserit, & subsellia inferiora occu-
 de re Po- pavit. Virgilio in theatrum aliquando venienti Populus Ro-
 ëtic. manus, perinde ut ipsi Casari, assurrexit, & cum verbis non,
 (c) lib. 2. posset, facto præclaro excepit. Poëtarum lectionem qui da-
 de Nat. mnat, agresti atq. aspero supercilio bruti homines, ne in homi-
 Log. cap. num quidem censu reponendos esse, ait Scaliger. (b) Poe-
 15. fol. 34. mata ad morum conformationem facere, docet Zabarella, (c)
 (d) lib. 2. ad eloquentiam conferre, ait Ovidius, (d) ubi inquit:
 de Ponto Distat opus nostrum, sed fontibus exit iisdem,
 Eleg. 6. artis & ingenuæ cultor uterque sumus.

Utque

Utque meis numeris tua dat facundia vires,
Sic venit à nobis in tua verba nitor.

Philosophos autoritate Poëtarum multa probare affirmat ex Cicerone Quintilianus, (e) & cū alijs noviter Caselius, (f) qui, elegans eruditio, inquit, sine Poëtarum cognitione non perficitur. Imagines à Poëtis arte factas Philosophos libenter aspiciere, & ex illarum contemplatione non parum proficere, docet Aristoteles. (g) Quinimò totam philosophiam in unico Homero reperiri probat Plutarchus, in Pindaro credit Hieronymus Mejus, & putat etiam Basilius, (h) ex Virgilio totam Ethicam desumi posse statuit Scaliger. Unde & à Tyrio Platonico pœsis dicitur Φιλοσοφία τῷ μὲν χεῖνῳ παλαιὰ τῆ δὲ ἀεμῶνία ἐμμετρεῖα, ἢ δὲ γνώμῃ μυθολογική. Poetas prodesse & bonas mentes optima disciplina delectare voluisse, cum Horatio docet philippus, (i) probat Franciscus Robortellus, (k) rectè affirmat Hieronymus Fracostorius. (l) Quorsum verò hæc? Quorsum? Auditores, nempe illuc ut intelligatis istos nostri seculi pœtas, tam benè pœseos ornare dignitatem, quàm asinus nundinas Lipsenses, morio Comitiam Imperatoria, vesperilio palatia regia. Etenim homines isti bellatuli cum vix pedem civitati intulerunt, in popinam, vel diversorium, si res benè cadat, abjectum planè & non rarò suspectum sese conferrunt, jejuni, macilenti, & quos ipsius Famis Plautine filios dixeris. Deponunt, si quod habent, pallium & gladium, quandoq; etiam fustem, inquirunt, quosnam civitas alat homines divites, quos Nobiles, quos Barones, quos Comites, & nescio quos non à quibus vel tantillum expectandum sit & impetrandum premioli, nomina accuratè assignant, poscunt pennam & chartam, confident & muscam cum Luciano, stultitiam cum Erasmo, calvitiam cum Synesio, quartanam cum Phavorino, pulicem cum Calcagnino, rapam cum Diocle operose laudant,

(e) lib. 5.
capit. 11.

(f) lib. de
ludo a-
perien-
do, p. 116.

(g) lib. de
arte Poë-
tic. f. 24.

(h) In li-
bro, ut
ex Græc.
Autorib.
capien-
dus sit a-
liquis
fructus.

(i) In En-
comio
Eloquē-
tiæ, Tō.
Orat. 1.
pag. 363.

(k) In lib.
Arist. de
arte Po-
ëtica.

(l) d. tr.
de re
Poëtica,
pag. 333.

Et nulla sive pietatis, sive probitatis, sive eruditionis, sive sapientie habita ratione carmen in chartam conjiciunt verius, quam scribunt. Quo de quid sentiendum, Taubmanni (m)

(m) in
Cur. ju-
venilib.
p. 590.

potius, quam meis verbis cognoscatis. Ille verò:
longissimum vale, inquit, vale longissimum
mos pessimus, mos bile dignus pessima,
nostrique seculi dedecus quam pessimum,
dum quicquid obvium venit, turpissimè
effutiunt & exspuunt, & publico
quammoxi fruiscentium plurimum præconio
exæstuant, chartæ illinunt, typographis
vel præstitutis ære vel precario
obtrudere haud verentur improbissimè.

*Titulis interim valde liberales, ut hoc quidem nomine cum
Arithmeticis, qui numeris divites, nummis pauperes non dif-
ficulter comparari possint. Sed obtrudunt tamen. Carmine
enim profuso accersitur famulus, jubetur ire ad hrysandrum
& Danistam, carmen offerre, & unà, quod quasi per cuniculos
petitur, adferre honorarium. Adfert fortè famulus. Quis
enim tam sanctis quasi Poëtis non continuo serinia omnia a-
periret, & Hecatombem immolaret? Consideretur, cœna ap-
paratur Ujatica, apponitur sæpè*

...lacrymoso non sine fumo:

(n) i. Ser. ut loquitur Horatius, (n) vinumq; avidius, quam ab anu-
fat. 5. Plautina (o) expetitur, bibitur. Illa verò ad vinum:

pagin.
267.

----- Salve, ait, anime mi,

Liberi lepos, ut veteris vetusti cupida sum.

(o) Ex
Curcul.
act. I.
p. 197.

Nam omnium odor unguentum præ tuo nautea est,
tu staëte, tu cinamum, tu rosa, tu crocum, & casia es,
tu Petalium. Nam ubi tu profusus, ibi ego me
Pervelim sepultam, sed cum adhuc naso odor meo
es obsecutus, da vicissim gutturi meo gaudium.

*Et dat etiam bonus ille Deus, vinum puto, tale gaudium,
quod*

si vel obulum ex diversorio transportet Poëta, ipsum vel omnibus Diris devoteat, & si forsitan ejusmodi hominem asser-
vare ne aufugiat velis, quod ait ille apud Plautum: (p)

Esca atque potione vincire debet
apud mensam plenam homini rostrum diliges,
dum tu illi quod edat & quod potet, præbeas:

Si verò nihil adfret famulus, bone Deus, quàm ibi Juppiter
tonare incipit, & in bonos saepe viros alijsq; non rarò occupa-
tos negotijs pasquillorum & contumeliarum jacere fulmina,
ut quod Tranio Plautinus (q) ait, unica mutata vocula jure
usurpare possis:

Nullum adepol hodie genus est hominum tetrius,
nec minus bono cum jure, quàm Poëticum.

Hi nempe non spiritu illo athereis adveniente sedibus, sed è
culina & cella vinaria prorepente sunt turgidi: Hi non vir-
tutis, ut Homerus, sunt patres, sed omnium ferè vitiorum, im-
primis luxuria, maledicentia & socordia sunt gurgites. Hi
non gloriam Dei, que tamen ut omnibus disciplinis, sic & Poë-
tica tanquam ultimus finis est proposita, non bonorum famã
aut existimationẽ, que tamen pari cū vita passu ambulat, non
professionis suæ attendunt divinitatem: sed lucrum aut que-
stum velut è meretrice extrudunt, aut ex furno Vulcanio es
procudunt, aut alijs sitientibus vinum cum vomitu totum in
hypocaustum profundunt. Hi nempe illi sunt, qui Imperato-
rio gaudere debeant privilegio, ipsiusq; manu impositam Lau-
ream circumferre, quam tam malè prostituunt, & quibus vis
in popinis venalem habent. Hi nempe illi sunt, qui Principum
mensis adhibendi, qui liberis illorum, ut olim, præficiendi, cum
ne quidem sibi sapere, suamq; vitam ita instituere possint, ut
vulgo evitare indignationem & execrationẽ nõ queant. Hi nõ-
pe illi sunt, qui Jovis filij vocandi, cum in Augie stabulis deli-
tescant, & ad otium desidiamq; velut ad Sireneos scopulos con-
senescant. Hi nempe illi sunt, qui Musas perpetuas virgines
C colunt,

(p) In
Menæc.
act. 1. p.
388.

(q) In
Mostel.
act. 3. p.
367.

colunt, cum vitūs & delitijs dediti, non in rosis Hesperidum, sed in stercore suum Homericarum saepe confideant, non raro etiā toti jaceant, versusq; tam spurcos & obscenos evomant, ut totius Æthiæ ignis, qui impuritatem istam excoquat, Veneris Homericæ unguentum, quod obscœnitatem tegat aut molliat, vel potius Lucina balneum, quod illas sordcs eluat, accersenda sint. Hi nempe sunt illi, quibus in theatrum venientibus Populus Romanus assurgat, cum in urbem aliquando venientes vix à Dromone, aut Corydone distingui possint, in diversorio, nisi nummulos prænumerent, ad mensam non admittantur. Quæ non hæc quæ non imprudentia, dixerim verius impudentia, filias Jovis, Musas puto, cum Baccho commiscere? Charites à suis Sororibus sejungere? virtutes, quæ tamen Poëtarum olim erant contubernales, ad extremos usq; Indos ablegare?

DI te summoveant ò nostri infamia secli.

Sed ad alterum, quod restat Orationis membrum, ut prope-remus, ipsa monet Hora & Hortæ, sua quæ Oratoribus olim suggesto apponebatur, clepsidra. Virorum doctorum officium est, Omnibus prodesse, Nemini nocere. Tacetis. Quod ergò à me dictum, vestro silentio approbatis. Et qui non approbetis? Nam vir doctus est tanquam, Sol ille Ovidianus, qui si suos aliquando subtrahere incipiat radios, & alios Phæäontes suum currum occupare patiatur, tum omnia tenebris involvuntur plusquàm Cimmerijs, & illa gratissima λαμπάδο Πο-εζία plane interrumpitur, divinum mandatum, quod quemvis sua in statione officio commisso præesse jubet, negligitur, talentum, quod cuiusvis hominum concessum, sine ullo fœnore terræ defoditur. Est velut Apollo ille Pythius, à quo ut omnes regiones, sic hæc Ecclesia, resq; publica consilium & auxilium petere possit paratissimum. Est ceu Salus ipsa & Fides, quæ non fluvio, sed toto mari omnes felicitatis in alios exoneret alveos, nihilq; prius habeat, nihil antiquius, quàm ut bono-

rum laudes apud bonos bona ipsa bene depradictet, vitia si qua
in genere humano occurrunt, (occurrunt autem sepius) *pallio benevolentis & equanimitatis vel tegat, vel oleo ita
molliat, ut ubique tamen humanitatis appareant vestigia, &
non Ironia illa Diogenis, non Martialis dicacitas, aut Zoili
mordacitas, sed patientia Socratis, moderatio Platonis, & pru-
dentia Alcibiadis ubique rerum potiatur.*

Qua in provincia quam strenuos sese illi nostri exhibeant,
agite breviter perpendamus. Ubi terrarum tandem Ecclesia
illi suam dicant voveritq; operam. Nullibi. Ubi terrarum
Reipublica inserviunt, ejusq; onera cum suis concivibus sub-
eunt? Nullibi. Ubi terrarum scholis, quae tamen, si unquam,
hodie certè virorum doctorum efflagitant patrocinium, &
Herculem alium, qui hoc caelum suis sustentet humeris, expo-
scunt, sua profunt linguarum cognitione, & ingenij dexteri-
te? Nullibi. Nullibi, quo modo vera religio defendatur, falsa
deprimatur, sed potius cutis more & modo Epicuri probè cu-
retur, unicè sunt solliciti. Nullibi, quomodo tantis in omnium
rerum confusionibus Reipublica tabescenti & vix dum respi-
ranti succurratur, sed quomodo novis exactionibus, quae com-
pendio ad paupertatem ducunt, civis onerentur, dies noctesq;
velut Harpyiae Virgilianae exquirunt. Nullibi, de juventute
erudienda, ad quod tamen natura duce & arte comite non in-
epti sunt & imparati, sed de Pastorum oculis evacuandis, de
Magnatum poculis exhauriendis, quanti quanti, sunt cogi-
tant, interim homines miselli & squalidi, qui cum Clereta
Plautina (r)

Sordido vitam oblectant pane, in panis incopia,
atque ea si sint, magnas habent omnibus Dis gratias.

Qui in havis sepe circa boum greges noctu cubantes, vix
stramē habent, quo caput collocent suū. Qui scabiosi sepe non
cum Ranis Homericis, aut Gruibus Ibici, sed cum pulicibus &
sulicibus perpetuum gerere bellum coguntur, alijs quomodo

(r) In A-
finar. act.

i. p. 77 (3)

405. 91

Utopia uno milite Plantino occupanda sit, aut sumptus nuptiarum funerumq; minuendi, ipsius etiam Turca potentia frangenda, prescribentes modum, qui ne quidem caligas triabolares suo are sibi procurare, aut dolium Diogenis, quo in latitët, comparare, aut Charonti, siquidem abhinc discedendum sit, πορθηία dinumerare possüt. Sic nēpe, alijs dū vigilamus, nobis dormitamus, & asinum cornutum, qui ex Asia sive Hasia deductus es, nostris in gremijs fovemus, nobisq; mirum quantum placemus. Sed mittamus ea. Harpyiis monstrum tristius
--- nec scavior ulla.

Pestis, & ira Deūm stygiis sese extulit undis.
(s) I, Æn. Nam quod ait Virgilius: (s)
Virginei volucrum vultus foedissima ventris
proluyies, uncaque manus, & pallida semper
ora fame: que
--- magnis quatiunt clangoribus alas,
diripiuntque dapes, contactuque omnia foedant
immundo.

Quid vultu exstimuistis? Auditores. Harpyie non sunt Harpyie amplius, si cum istis nostri seculi erroribus, hibonibus & lurconibus conferantur. Hi enim & ipsi virgineos ostentant vultus, hoc est, insigni Poëtarum nomine tam doctos quam indoctos seducunt. Sed illorum est: --- foedissima ventris proluyies: dum in popinis quemvis Sardanapalum bibacitate vincunt, & vinum, ceu amphora, hauriunt, ebrüg; nisi furorem ubique ostendant suum, se Poëtas non esse sibi pessimo exemplo imaginantur, quasi Poësis & furor comites sint individui; & velut Dolor & voluptas cathena plusquam Vulca-

(t) I. Scr: nia colligata. Sed ut loquar cum Horatio: (t)

p. 204.

--- longè mea discrepat illis
& vox & ratio. Si enim Poëtarum proprium est furere, (ut illi explicant) videte quàm benè Reusneri, Melissi, Meibonij, Frentzelij, Rittershufij, Hantsmanni, Taubmanni, Libavij, & quos

Et quos primo omnium nominare jure merito debuissim, Hei-
deri, et Grippiandri inter Poetas locum obtinere possunt, qui
sua in vocatione Deo grata, iudent uti utilia, et olim, et nunc
etiam partim quotidie docentes, si tempus locusque expascat,
carmina etiam scribere possunt vel Apolline digna:
Et que illi, cum Cherilus Homerum, adaequarint aut exupe-
rarint. Sunt illorum unce manus, dum suos versus velut ran-
cidas merces undique, in constrinis etiam et ganeis diverdunt,
et inde aliquid pecuniola corradunt, corrasum quod ille ait
apud Plantum (u) --- comesum (c) In Tri-

expotū, exutū, elotū in balneis, piscator, pistor abstulit, num.
Lanii, coqui, holitores, myropolæ, aucupes. Confit citō
quām tu si objicias formicis papaverem.

Sunt illorum --- pallida semper
ora fame. Nec enim fit rarō, ut in castris modā minus inci-
dentes hospitia, strenuē etiam esurire cogantur, et famem
atro pane, sicim aqua solari. Hi nostri insuper
--- magnis quatunt clangoribus alas.

Ubique enim terrarum nil nisi versus crepant, nil nisi versus
clamitant, nil nisi versus somniant, ut jures cerebrum illorum
totum versus esse, nec opus tamen, ut à Vulcano bipenni divi-
datur, quo Pallas illa ceu ex Jovis capite prosilire possit. Ipsi
enim sua sponte erumpunt, et magnas sepe regiones ingenti
molestia afficiunt. Dicam enim, quod res est,

--- contactu omnia foedant
immundo. Quis enim Imperatorum, Regum, Principum,
quis Magnatum, quis Consiliariorum, quis Professorum, ab
istis Harpyis hactenus planē tutus et immunis esse potuit?
Calumniare audacter, semper aliquid baret. Ohareant illi,
et fiant una longa litera, qui insignem Poeseos splendorem sua
vita ita obfuscant: Qui cum honestum in Republica locum
obtinere possent, ut mendici spontanei omnes terra angulos
perreptant: Qui cum bonos et doctos laudare tantum et

cōmendare deberent promiscuè, modo obuli consequendì spes af-
fulgeat, vel etiam vini cantarus appareat, omnes, quamvis ne
Alpha & Beta norint, versib. suis sive ornant, sive onerant, qui cū
omniū, quotquot Sol hīc aspicit, sint miserrimi. Nec n. in vijs am-
bulant, nec Deum sua vitæ habent autorem, nec Angelos, nisi for-
san malos comites, aliorum vitia taxare, in bonos viros, de quibus illis
optimè sepe meritos invehere, non erubescunt, & illa sepe de alijs
publicè scribere, quæ si vicinus vicino coràm obiceret, vix man-
& ferulas carnificis effugeret. Scilicet isti homines, ut loquar cū

(d) Ex Callicle Plautino. (d)

Tri- Quod quique in animo habent, aut habituri sunt (Quod
num. sciunt. Id quod in aurem Rex Reginae dixerit, sciunt. (sunt,
act. 1. Juno fabulata sit cum Jove, quæ neque futura neque facta
pag. tamen sciunt. Falsone an verè laudent, culpent, quem
713. non floccifaciunt, dum illud, quod libeat, sciunt. (velint,

*Hinc hostes sepe finguntur, qui nullibi terrarū, ne quidē apud
ipso Inferos inveniuntur. Audias n. & legas sepe: In Lollium, in
Lullium, in Marculum, in Morculum, in Zoilum, in Loilum, in Li-
bonem, in Bibonē, in Tūlpium, in Rūlcium, in Tinetellam, in Pere-
tellam, & nescio quæ non alia nominum monstra ibi fingantur,
sub quibus illud venenum tegere, & optimos sepe viros pungere,
& velut vipera mordere queant.*

Quæ cum ita sint, si Imperatorū est, privilegia bonis con-
cessa ab omni abusu vindicare, eademquē facta tecta in vigo-
re ad posteros propagare, bonasquē artes suo in honore con-
servare: vos, Imperatores, hīc vindicate, propagate, conser-
vate. Si Principum est mendicos, qui sua sponte & facto pau-
peres sunt, vel laborib. dignis præficere, vel suis è finib. eji-
cere, crapulæquē & alijs civium suorum exactiōibus occur-
rere: vos, Principes, hīc præficite, ejicite, occurrite. Si Consi-
liariorum est maledicos tempestivè compescere, injurias
maturè retundere, malosquē cognita causa è corpore Reip.
excindere: vos, Consilarii, hīc compescite, retundite, ex-
cindite.

cindite. Si Professorum est canes mordaces legib. certis al-
ligare, fucos ignavos sua ex Academia ablegare, sues ob-
scœnas ad Garamantas usq; amandare: vos, Professores, hîc
alligate, ablegate, amandate. Si Præceptorum est ingratos
suis ex ædibus excludere, nocentes foràs protrudere, insa-
nabiles longum proscribere: vos, Præceptores, hîc excludi-
te, protrudite, proscribite.

Sed de otiosis & odiosis istis hominib. dum verba facio,
ne odium prolixitate aliqua incurram, aut vestra patientia
in auscultando abutar, Orationi meæ finem impono, teq;
Deuster Optime ter Maxime, ardentissimis suspiriis oro,
hanc Salanam, quibus olim fundasti & firmasti auspiciis,
nunc iisdem conserva, protege, defende, nostrisq; ab alveo-
lis omnes fortunæ debacchantis insultus & tumultus abige,
amove, tolle, & abominandum illud Poëtarum, quorum
mala mens, malus animus, monstrum nostris à tectis & mē-
sis arce, propelle, ablega: Sed Ecclesiam verè Christianam
tuo numine sustenta, corrobora, confirma, Electoremq; &
Principes Saxonicos, quo hæcenus, & impofterum rege spi-
ritu, bea favore, governa prosperitate, ut sub illorum um-
bris & ulnis hîc ulterius tranquillè vivere possimus, &

*Propter aquæ rivos carmen meditarier, atque
tandem facta Ducum vivis inscribere cedris,
& facere ut resonent Jenenses Biblia montes.*

Ratum sit. O elementissime Deus, ratum sit.

D I X I.

---

*Tu qui bonus lege & Quædam pro Quædam, optimam pro optimum:
Et si quæ alia, quæ inter excudendum occurrunt, si
mala, abjice & corrige*

